

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 511/2017
16.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиоца противтуженог АА из ..., кога заступа Марјан Гагић, адвокат из ..., против тужене противтужиле ББ из ..., коју у поступку по ревизији заступа Гордана Стевић Дулић, адвокат из ..., ради развода брака, вршења родитељског права, начина одржавања личних односа и доприноса за издржавање, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 687/2016 од 15.12.2016. године, у седници одржаној 16.03.2017. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 687/2016 од 15.12.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П2 бр. 21/2015 од 30.08.2016. године, ставом првим изреке, разведен је брак странака закључен у ... 14.11.2009. године. Ставом другим изреке, заједничко дете парничних странака мал. ВВ, рођена ... године у ..., поверена је на самостално вршење родитељског права оцу АА. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена ББ да на име доприноса за издржавање мал. ВВ плаћа 10.000,00 динара сваког месеца, најкасније до 10.-ог у месецу за текући месец, почев од 26.01.2015. године као дана подношења тужбе па убудуће уплатом на текући рачун тужиоца, као законског заступника мал.детета. Ставом четвртим изреке је одлучено да ће тужена ББ одржавати личне односе са ћерком мал. ВВ сваког другог викенда у месецу, почев од четвртка у 18,00 часова до недеље у 18,00 часова, 10 дана током зимског и месец током летњег распуста мал.дете ће боравити код мајке, сваки државни и верски празник, рођендан и славу родитеља дете ће наизменично проводити код једног и код другог родитеља и то тако што ће мајка преузимати дете од оца на адреси оца у ... и по истеку предвиђеног времена га враћати на исту адресу. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје парничне трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 687/2016 од 15.12.2016. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и пресуда Основног суда у Старој Пазови П2 21/15 од 30.08.2016. године потврђена у делу у коме је одлучено о самосталном вршењу родитељског права, издржавању, одржавању личних односа и парничним трошковима. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде у целости тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11), у вези члана 202. Породичног закона и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновано се ревизијом истиче да није примењен члан 313. ЗПП јер на рочишту од 30.08.2016. године суд није дозволио туженој постављање питања вештацима, да није примењен члан 271. ЗПП јер је одбијен предлог тужене за одређивање новог вештачења, те да предмет није довољно расправљен у смислу члана 319. ЗПП. Туженој је достављен налаз комисије вештака Др Лаза Лазаревић на који је поднеском од 14.06.2016. године истакла примедбе, о којима су се вештаци изјаснили на рочишту од 30.08.2016. године. Околност да је суд одбио поједина питања пуномоћника тужене, не представља битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП јер није била од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде, како је правилно закључио другостепени суд. Осим тога, вештак Зорана Филиповић је одговорила на питање тужене о процедури испитивања детета, па се ревизијом неосновано истиче да је туженој ускраћен одговор на то питање. Између извештаја Центара за социјални рад по пребивалишту странака и налаза и мишљења вештака „Др Лаза Лазаревић“ није било противречности како се неосновано тврди ревизијом, па није било потребе за одређивањем новог вештачења, о чему су се нижестепени судови детаљно изјаснили.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке закључиле су брак 14.11.2009. године у ..., у току ког је ... године рођено заједничко дете мал. ВВ. Дана 12.01.2015. године тужена је напустила заједницу живота и преселила се у ..., где је засновала ванбрачну заједницу. Мал. ВВ од тада борави код оца и у њиховом односу није било одвајања, а контакт са туженом се одвијао на иницијативу тужене. Мал. ВВ је уредног психофизичког развоја који је у складу са календарским узрастом, укључена је у вртић од јануара 2015.године, адаптација је протекла успешно. Привржена је оцу и мајци, а посебно је везана за бабу и деду по оцу са којима одраста у домаћинству. Адаптирана је на садашњи начин и организацију

живота да борави код оца, а редовно виђа мајку. Породична организација у којој дете тренутно борави адекватна је и подстицајна за њен развој, има континуитет и перспективу стабилности. Дете има прихватајући однос према ванбрачном партнеру мајке. Оба родитеља поседују капацитете за вршење родитељског права, а дете би имало у потпуности задовољене развојне потребе како у породици оца, тако и у породици мајке. Због досадашњег стабилног односа детета са оцем, адаптираности детета на садашње услове и организацију живота, досадашњу већу усмереност детета на оца, те потенцијалне тешкоће у понављању искуства одвајања, имајући у виду узраст детета, у најбољем интересу детета је да буде поверено на старање тужиоцу. За правилан развој детета је неопходно да одржава контакт са мајком на интензиван редован и широк начин, по моделу одређеном пресудом. Месечне личне потребе детета износе око 15.000,00 динара. Тужена зарађује око 24.000,00 динара, а тужилац око 30.000,00 динара и помажу га његови родитељи са којима живи.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно применили материјално право и то одредбе чланова 67, 68, 77. став 3. поверавањем мал.детета оцу, тужиоцу. Правилно је примењен члан 160, 161. и 162. Породичног закона обавезивањем тужене да доприноси издржавању детета у износу од 10.000,00 динара. Правилно је примењен члан 61. Породичног закона одређивањем начина одржавања личних односа мајке са дететом по моделу предложеном од стране стручне установе.

Ревизијом се неосновано оспорава оцена најбољег интереса детета, те истиче да је другостепени суд занемарио чињеницу да женском детету извесно теже пада одвојеност од мајке и да је једина предност оца то што дете од рођења живи у његовом домаћинству. Током поступка је прибављено мишљење центара за социјални рад по пребивалишту родитеља, који се нису изричито изјаснили о поверавању, него су указали на потребу да родитељи сарађују и споразумеју се о поверавању детета и о моделу виђања. Како до посредовања референтних институција није дошло (из разлога неспремности тужене да сарађује у том правцу) изведен је доказ вештачењем путем тима стручњака Специјалне болнице „Др Лаза Лазаревић“ Београд. Вештаци овог тима су на основу опсервације, интервјуа, расположиве документације, применом стручних знања и метода, дошли до закључка да би ново одвајање детета могло да донесе штетне последице у виду психопатолошких промена, те су, при чињеници да тужилац поседује све потребне родитељске капацитете да у пуној мери брине о детету, штити његова права и интересе и обезбеђује му све услове за правилан психофизички развој, закључили да је у постојећим околностима у најбољем интересу детета да буде поверено оцу. Околност да је у извештају Центра за социјални рад ... наведено да је дете у спонтаном разговору изјавило да жели да живи код маме, није од утицаја јер мал. ВВ није у узрасту када је способна да формира мишљење у смислу члана 65. Породичног закона (у време пресуђења мал. ВВ је имала 5 година). Налазима стручних установа није компромитована родитељска подобност мајке. Међутим, имајући у виду околности конкретног случаја и ризик од штетних последица

поновног одвајања, који несумњиво постоји, правилан је закључак нижестепених судова да је у најбољем интересу детета да буде поверено оцу. Овим се не доводи у питање приврженост мајке детету на коју се указује у ревизији, нити се тужена „кажњава“ што је напустила супруга, већ је одлука о поверавању заснована на околностима конкретног случаја и најбољем интересу детета.

Наиме, налаз вештака и закључци суда су засновани на чињеницама да је одласком тужене дошло до сепарације између ње и детета и након што је почела да ради, а што је по њеном избору било на веома ниском календарском узрасту детета, а потом и по њеном одласку од куће, дошло је до тога да су потребе детета задовољаване од стране осталих чланова домаћинства са којима је услед тога успостављен близак однос какав и данас постоји и због чега је мал. ВВ везана за оца и за бабу и деду по оцу који су бринули о њој док је мајка радила и када је напустила породично домаћинство. Мал. ВВ се добро адаптирала и успешно функционише међу члановима домаћинства и у вршњачкој групи, па ценећи наведено и посебно ризик новог одвајања на њен правилан и потпун психофизички развој, нижестепени судови су правилно закључили да мишљење вештака примедбама тужене није доведено у сумњу и да ново вештачење на исте околности није било потребно. При том, другостепеном одлуком је правилно оцењено да наводи тужене о кривици за сепарацију нису од значаја за дисквалификацију родитељске подобности тужиоца, који је у свему адекватно вршио родитељско право од престанка заједнице.

Супротно наводима ревизије, цењена је чињеница да је мал. ВВ ниског календарског узраста који је карактеристично везан за мајку. Међутим, имајући у виду да су потребе које у том периоду примарно задовољава мајка успешно и адекватно задовољили остали чланови породице који о томе брину о најранијег узраста, правилно су нижестепени судови оценили да је у конкретној ситуацији најбољи интерес мал. ВВ да буде поверена оцу. Вештаци су се на рочишту изјаснили да је за дете узраста 2-5 година примарна сталност, трајност и стабилност услова у којима живи. Овим се, супротно наводима ревизије, не доводи у сумњу утврђена чињеница да су оба родитеља адекватних родитељских компетенција и подобни за самостално вршење родитељског права и у том смислу мотивисани и да обоје поседују адекватне стамбене и материјалне услове. Међутим, најбољи интерес детета је правни стандард који се састоји од неколико елемената процене, не само узраста већ и адаптације детета, емотивних и развојних потреба, те капацитета родитеља да тим потребама адекватно одговоре. У овом случају, процена елемената најбољег интереса је правилно извршена утврђивањем да дете треба поверити оцу.

Неосновано се ревизијом оспорава одлука о моделу уређења личних односа мајке и детета у погледу локације преузимања и враћања детета оцу. Правилно су нижестепени судови утврдили да је модел који је предложен од стране вештака у најбољем интересу детета јер одговара тренутним приликама на страни учесника у овом породичном односу. При том, другостепени суд је правилно закључио да је

мајка дужна да сноси трошкове одвођења и довођења детета јер је променила место заједничког пребивалишта по сопственом избору. Усвојени модел ће омогућити развијање блиског и емотивног односа мајке и ћерке, несумњиво потребног за правилан психофизички развој детета, с обзиром на то да ће се виђање одвијати у домаћинству тужене, дакле, без присуства чланова домаћинства тужиоца и то два пута месечно у трајању од четвртка до недеље.

Имајући у виду потребе повериоца издржавања и могућности дужника, те висину минималне суме издржавања као јавно доступни податак (која је за август 2016. године када је донета првостепена пресуда износила 24.178,00 динара, према решењу надлежног министарства од 01.08.2016. године) правилно је допринос тужене издржавању детета утврђен у висини од 10.000,00 динара. Судови су ценили прилике странака, зараду, трошкове исхране и режија и одлуку о висини доприноса донели правилном оценом критеријума одређивања издржавања прописаних члановима 160-163. Породичног закона.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Снежана Андрејевић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**